

Religiile romane in timpul lui Traian

Tulburarile se datorau incercarilor de a generaliza in imperiu culte orientale, precum si exclusivismului unora dintre acestea, cum erau comunitatile iudaice din diaspora (ele au provocat, chiar in vremea lui Traian, rascoale) sau cele crestine. Cu toate ca se considera ca an de debut al noii credinte anul 33 e.n., in care traditia plaseaza martiriul si rastignirea lui Iisus, crestinismul era in vremea lui Traian la inceputuri (crestinismul primitiv). Istoricii crestini, ale caror opere sunt toate tarzii (secolele III -IV), opereaza pentru inceputuri cu informatii din traditie, nu din documente. Chiar traditia evanghelică s-a incheiat in a doua jumătate a secolului al II-lea, cand incepe sa se afirme biserica crestina unitara, compusa din biserici izolate, conduse dupa principiul episcopatului monarhic.

Primele comunitati crestine aveau ca ideologie, in cele mai dese cazuri, un amestec intre principiile filosofiei grecesti stoice cu mesianismul iudaic, cu gnosticismul dezvoltat mai ales in Asia Mica si cu principiile ale unor culte orientale, fiind un aport nu din Iudcea, cum se crede, ci al lumii greco-romane si al iudeilor din diaspora. Chiar "prima persecutie a crestinelor" (in 64, acuzati in vremea lui Nero ca ar fi incendiat Roma) este astfel atribuita datorita interpretarilor date de Tacitus si Suetonius.

Aceste credinte, initial cu deosebiri importante de la o comunitate la alta, s-au unificat ideologic treptat si au proliferat, datorita, pe de o parte, solidaritatii mentinute prin legaturi permanente (in scris sau cu ajutorul trimisilor speciali - apostolii), iar, pe de alta parte, datorita ridicarii lor la universalitate, pe deasupra granitelor si natiilor, propovaduind egalitatea in fata lui Dumnezeu a tuturor oamenilor.